

Martha & Niki Discussion Guide

Regissör: Tora Mkandawire Mårtens

År: 2015

Längd: 93 min

Du kanske känner till regissören från:
Colombianos (2012)

FILMEN I KORTHET

Förut var hiphopdans något som bara förekom på fester, klubbar och ute på gator när hiphopmusik flödade ur bergsprängare runtom i världen. Nu kan dansare som Martha Nabwire och Niki Tsappos bli stora stjärnor i internationella streetdancetävlingar som Juste Debout, där den svenska duon blev de första kvinnliga världsmästarna i hiphop 2010. Tora Mkandawire Mårtens MARTHA & NIKI börjar när tjejerna är som mest framgångsrika och vi får följa med in i tävlingsdansens värld. Samtidigt skildras den kulturella förlust som migration innebär och den känslomässiga komplexiteten i en vänskapsrelation mellan två kvinnor på väg att bli vuxna och, allt på ett storartat sätt.

Niki adopterades som liten från Etiopen till Sverige, medan Martha emigrerade från Uganda till Sverige som tonåring. Kärleken till dansen och den afrikanska bakgrunden förenade dem, och de hittade en plattform i hiphop-tävlingarnas rampljus där de utmanade könsnormerna genom att visa att de var bäst, även om de var kvinnor. Men var går gränsen mellan professionellt samarbete och sann vänskap? Martha och Nikis yrkesmässiga mål och personliga ambitioner börjar med tiden gå isär och det uppstår sprickor i den grund som vänskapen vilar på.

Det fanns en stark gemenskap under Marthas uppväxt i Uganda och det kulturella glappet gör sig påmint, hon blir alltmer desillusionerad av kändisskapet runt danstävlingarna och saknar sitt älskade hemland där musiken var väldigt närvarande. Niki å andra sidan längtar efter att se hur långt dansen kan ta henne. Med känslomässig komplexitet och kulturell träffsäkerhet får MARTHA & NIKI oss att fundera över hur våra rötter påverkar vår personlighet, vårt sätt att uttrycka oss och våra vänskapsrelationer men även andra relationer.

TEMAN I FILMEN

MARTHA & NIKI är mycket mer än en dansfilm, den fångar den speciella närheten i kvinnlig vänskap samt den vilshenhet och det kulturella glapp som uppstår när man lämnar ett land för ett annat. Den skildrar även den smärtsamma mognadsprocessen hos unga vuxna som börjar utvecklas åt egna håll.

ATT BERÄTTA GENOM DANS

Trots att dans är en självklar del av det kulturella arvet hos människor runtom i världen är det många som ser den som en lägre konstform. För Martha och Niki är dansen det renaste och vackraste sättet att uttrycka sig på. När orden inte räcker till kan kroppens rytmiska rörelser förmedla deras upplevelser, såväl sorg som glädje och allt däremellan. Nästan som i en dagbok hanterar de livets alla prövningar genom fysisk rörelse, som de koreograferar så att den ska förmedla deras innersta känslor utan ord.

KVINNLIG VÄNSKAP

Den kvinnliga vänskapens speciella och oerhört komplexa närhet, som Niki och Martha verkligen delar, är ovanlig på filmduken. Under all den tid de tillbringat tillsammans som vänner, som båda ingår i den afrikanska diasporan, och på ett ännu intimare plan som danspartners, har de utvecklat ett eget system av tyst kommunikation och visuellt samspel som ingen kan återskapa. Tillsammans klarar de allt, till och med att verka i den mansdominerade hiphopvärlden.

MIGRATION OCH KULTURELL FÖRLUST

Både Martha och Niki föddes i afrikanska länder, men Martha växte upp med en stark förankring i afrikanska kulturtraditioner innan hon emigrerade till Sverige som tonåring, medan Niki adopterades som liten av en familj i Sverige. De anpassade sig både till sina nya hem i Sverige och tog till sig nya traditioner och kulturella värderingar, samtidigt som de behållit en stolthet över sitt afrikanska arv som de försöker ha så närvarande som möjligt i sina liv. Men man betalar ett pris när man lämnar sitt hem, särskilt när man flyttar från en kontinent till en annan. Exakt vad är det man förlorar? När tjejerna åker till Afrika för att söka svar på frågan inser Martha att den kulturella förlusten kanske är större än hon kan acceptera.

ATT GÅ SKILDA VÄGAR

Det är många saker som är smärtsamma under uppväxten, en av dem är insikten att många av barndomsvännerna kommer att gå andra vägar än en själv. Man börjar i olika skolor, får olika jobb, flyttar till olika städer och möter olika människor. Alla har sin unika väg att gå. Det är en fin aspekt av livet, men det kan också vara både förkrossande och förvirrande när en människa som man stått nära tar in på ett spår som leder bort från en själv. Niki får uppleva det när Martha bestämmer sig för att hon inte längre vill vara med i den dansduo som de rönt framgång med. De behöver gå skilda vägar, på gott och ont.

“Dance first, think later. It’s the natural order.”

Samuel Beckett

“A nation’s culture resides in the hearts and in the soul of its people.”

Mahatma Gandhi

“Dance is the only art of which we ourselves are the stuff of which it is made.”

Ted Shawn

DISKUSSIONSFRÅGOR:

1. MARTHA & NIKI ger först intrycket av att vara en dansfilm, men sen märker man att den innehåller många olika teman. Vilka av dem kunde du relatera till mest och varför?
2. Martha och Nikis relation kretsar kring streetdance, men de utforskar även andra typer av musik och dansstilar för att utvecklas professionellt. Viken sorts musik tycker du bäst om att dansa till och varför?
3. För Martha och Ni är dansen den främsta uttrycksformen. När du tittar på deras dans, vad ser du? Vad känner du? Vad uttrycker den?
4. MARTHA & NIKI handlar om många saker, bland annat om att leva mellan länder och att införliva sitt kulturella arv. Kunde du relatera till dessa teman?
5. Martha och Niki var de första kvinnorna som vann tävlingen Juste Debout i hiphop. Vad tror du att det beror på att den sortens dans är så mansdominerad, när mer traditionella dansstilar oftast är kvinnodominerade?
6. Man kommer varandra nära på ett särskilt sätt när man reser tillsammans, precis som vi ser under alla de resor som Martha och Niki gör till olika platser i världen. Har du fått några särskilda minnen och vänskapsband när du varit ute och rest?
7. Filmer som innehåller tävlingar slutar oftast med den sortens scen som MARTHA & NIKI börjar med. Varför tror du att regissören valde att lägga upp filmen på det sättet?
8. Om du var tvungen att klassificera MARTHA & NIKI, vad skulle du kalla den? En dansfilm? En tävlingsfilm? En resefilm? En kärleksfilm? Något helt annat?
9. Hade du sett streetdance eller hört talas om den internationella streetdancetävlingen Juste Debout innan du såg filmen? Hur reagerade du?
10. Vad kommer du bära med dig från den här dokumentären? Har du några frågor som förblev obesvarade? Påverkade filmen dig känslomässigt?

NOTES:

FILM FACTS:

- MARTHA & NIKI hade världspremiär vid invigningen av Nordisk Panorama Film Festival i Malmö 2015. Filmen visades sedan på andra prestigefyllda festivaler som IDFA, Docpoint Helsinki Documentary Film Festival och Doc Leipzig.
- När MARTHA & NIKI visades på filmfestivaler 2016 fick den Tempo Documentary Award på Tempo Dokumentärfestival i Stockholm och priset för Bästa dokumentär på Durban International Film Festival.
- Juste Debout grundades i Paris och är världens största streetdanceevenemang. Eftersom intresset hela tiden ökar har man börjat turnera till alla möjliga platser, till exempel Kina, Brasilien, Slovakien och Mumbai. Juste Debout har även två streetdanceskolor, en i Paris och en i Toulouse.
- 2010 blev den svenska duon Martha Nabwire och Niki Tsappos de första kvinnorna som vann streetdancetävlingen Juste Debout.
- Enligt Joseph G Schloss antropologiska studie "Foundation: B-boys, B-girls, and Hip-Hop Culture In New York" uppstod breakdance i Bronx i slutet av 1970-talet och spreds som en löpeld när det blev alltmer populärt med kvartersfester och hiphopmusik.
- Producenterna till MARTHA & NIKI har valt att gå en intressant väg vad gäller distribution och gjort filmen tillgänglig internationellt via Video-on-Demand på Vimeo.
- En färsk studie av sociologen Gerald Mollenhorst vid Utrecht Universitet i Nederländerna visar att när människors liv förändras och tar nya vändningar, ersätter man oftast sina gamla vänner med nya efter sju år, ungefär som Martha och Niki började göra när deras prioriteringar blev för olika.
- Martha och Niki är inte längre verksamma som duo, men de fortsätter sina solokarriärer inom streetdance. I början av 2017 deltog Martha i The Kulture of Hype & Hope i Nederländerna, där hon gav masterclasses, ingick i juryn för hiphoptävlingen och föreläste om streetdance, medan Niki var med och ledde Juste Debout Nordic 2017 i Oslo.
- Dans är välgörande på många sätt, både fysiskt och mentalt. Att dansa gör att vi blir starkare, får bättre balans samt utvecklar koordination, smidighet och rörlighet. "New England Journal of Medicine" publicerade nyligen en studie som visar att av de aktiviteter man undersökt var regelbunden dans den som minskade riskerna mest—både kognitiva och fysiska—med en riskreducering på 76%.

WAYS TO INFLUENCE

1. **Dansa!** Du kanske ska ut på stan en kväll med dina vänner eller är ensam hemma och får lust att släppa loss – bara sätt på någon skön musik och kör!
2. **Uttryck dig.** Oavsett om det är genom dans, skrivande, måleri, spoken word eller någon annan form av skapande, hitta din röst och uttryck din sanning.
3. **Titta på** Martha och Nikis framträdanden online. På hemsidan för filmen [MARTHA & NIKI](#) finns länkar till många av deras framträdanden genom åren, även soloframträdanden.
4. **Skänk pengar** till danslärare. Dansstudios som New York Citys [Liberated Movement](#) drivs endast med donationer, och har ett enormt rikt utbud av kurser med allt från balett till hiphop.
5. **Ha en filmvisning.** Regissören av MARTHA & NIKI har gjort filmen tillgänglig (mot en mindre avgift) för privata visningar på dansevenemang, workshops och/eller vid andra sammankomster.

En bra dokumentär är bara början...

I vår tids flöde av lösryckta uttalanden och korta klipp ger dokumentärer möjlighet att reflektera, förstå, dela och vara delaktig i det som händer i världen.

De är kontroversiella, upprörande, fascinerande, uppfriskande och överraskande. De kan vara thrillers, dramer, komedier, kärleksfilmer, snyftfilmer eller skräckfilmer.

Dokumentärer ger en perfekt utgångspunkt för meningsfulla samtal. Om du vill prata om sådant som är viktigt med människor som är viktiga, välj en film och bjud in några vänner, sen är det bara att titta och diskutera. Svårare än så är det inte.

Influence Film Club – vi är samtalet efter filmen.